

choć badani często wskazywali na złą pozycję rynkową swojego przedsiębiorstwa na rynku, nie ma to jednak przełożenia na stawki uposażeń.

Podobnie istnieje korelacja pomiędzy zasięgiem działalności przedsiębiorstwa a wysokością zarobków: im większy zasięg (bez względu na fakt, czy jest to przedsiębiorstwo średnie czy małe), tym wyższe zarobki pracowników.

Nie ma natomiast żadnej zależności pomiędzy okresem funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku a wysokością zarobków zatrudnionych w nim pracowników.

Uzyskane wyniki, ze względu na swój wycinkowy charakter, nie upoważniają do wyciągania wniosków w skali ogólnej. Mogą jedynie zwrócić uwagę na potrzebę odmiennego podejścia do przedsiębiorstw małych i przedsiębiorstw średnich ze względu na dostrzegane różnice. Może to mieć szczególne znaczenie w perspektywie poszerzenia Unii Europejskiej o nowych kandydatów. Kraje-kandydaci mają podobne zbliżone doświadczenia w tworzeniu małej i średniej przedsiębiorczości stąd wzajemne wymiany poglądów i doświadczeń winny nabrać szczególnego znaczenia.

DZIAŁANIA INNOWACYJNE W KREOWANIU WIZERUNKU SZKOŁY.

Katarzyna Zadros, Anna Słocińska
Politechnika Częstochowska, Polska

Wstęp

Współczesna szkoła to swoista instytucja o charakterze quasi rynkowym, dążąca do pozyskania jak największej liczby uczniów, a w ślad za nimi pieniędzy na realizację zadań. Jednocześnie szereg obowiązków i celów, jakie ma realizować, wyznaczają akty prawne regulujące zasady organizacji i funkcjonowania systemu edukacyjnego. Szkoła ma bardzo ograniczone możliwości samodzielnego kształtowania własnego wizerunku, a także działań w sferze promocji.

Czynnikami, które w oczach społeczności lokalnej, wzmacniają pozycję i kształtują pozytywny odbiór społeczny placówki, są podejmowane przez nią działania na rzecz jak najpełniejszego zaspokojenia potrzeb tej społeczności.

W Polsce, w ostatnich kilkunastu latach, jednym z działań mających szczególny wydźwięk społeczny jest udostępnianie szkół powszechnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz tworzenie warunków umożliwiających ich pełną integrację z pozostałymi grupami, tworzącymi społeczność lokalną. Otwieranie to widoczne jest w coraz powszechniejszym pojawianiu się tzw. szkół lub klas integracyjnych oraz tworzeniu programów edukacyjnych umożliwiających wspólną edukację dzieci zdrowych i niepełnosprawnych. W działaniach tych dużą rolę odgrywa nie tylko szkoła, ale także zaangażowanie władz lokalnych w działania promujące nowoczesny model szkolnictwa, zgodny ze standardami państw wysokorozwiniętych.

W literaturze problem ten analizuje się najczęściej z punktu widzenia prawa lub organizacji systemu, zapominając, że działania na rzecz słabych społecznie grup ludności mogą być czynnikiem, który w dzisiejszych czasach, najsilniej

kształtuje społeczny wizerunek władz publicznych oraz placówek edukacyjnych. Propagowanie postaw przyjaznych wszystkim grupom społecznym i otwarcie na ich potrzeby, pozwala nie tylko na promocję tych podmiotów, ale zmniejsza liczbę osób, które w przyszłości będą wymagały pomocy instytucji publicznych w egzystencji i zaspokojeniu potrzeb materialnych.

Dlatego autorki jako cel artykułu postawiły sobie zaprezentowanie podstawowych kwestii związanych z prawnymi i organizacyjnymi i społecznymi uwarunkowaniami rozwoju integracyjnego systemu edukacji szkolnej oraz jego roli w kształtowaniu innowacyjnego społeczeństwa.

1. Pojęcie integracji edukacyjnej

Pojęcie integracji jest jednym z częściej stosowanych zarówno w mowie potocznej, jak i opracowaniach naukowych, dotyczących różnych dziedzin życia. Między innymi jest pojęciem powszechnie stosowanym przy opisie szeregu zjawisk w naukach o zarządzaniu i marketingu dla opisu harmonijnego zespolenia pewnych elementów.

Podobnie termin integracja definiowany jest w odniesieniu do działań w sferze społecznej. Pedagodzy społeczni definiują go jako „harmonijne zespolenie elementów pewnej społecznej całości, przy czym to zespolenie oparte być musi na wzajemnych kontaktach, wspólnych systemach wartości, interesów celów i podobieństwach sytuacji życiowej” [1 s.7]. Integracja społeczna zatem, polegała będzie na utożsamieniu się z określonymi normami, wartościami, wzorami itp. co zagwarantować ma jej trwałość. Nie może jednak ograniczać się jedynie do zinstytucjonalizowanych działań ogólnych. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych, choć często utożsamiana z integracją szkolną, w rzeczywistości ma w stosunku do niej znaczenie nadrzędne. I tak, w szerokim ujęciu integracja społeczna obejmuje integrację: rodzinną, lokalną (jednostek i rodzin), edukacyjną (przedszkolną i szkolną), zawodową, w płaszczyźnie wspólnot religijnych oraz w płaszczyźnie wspólnoty narodowej.

Rozwój integracji edukacyjnej inspirowany jest w dużej mierze rozczarowaniem społecznym efektami szkolnictwa specjalnego. Nie oznacza to jednakże likwidacji kształcenia specjalnego, które obejmuje zwłaszcza specjalne przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, z których korzystają dzieci z głębszym stopniem upośledzenia. W obecnej sytuacji, w Polsce, w szkołach masowych możliwe jest kształcenie dzieci niepełnosprawnych w dwóch formach obecności uczniów w klasach lub oddziałach szkolnych: nauczania zintegrowanego i nauczania integracyjnego [2, Wkładka Informacyjna, s.XI].

O nauczaniu zintegrowanym można mówić gdy w klasie uczy się 1-2 dzieci z niepełnosprawnością i są one traktowane w taki sam sposób jak dzieci. Klasy obejmują liczbę 30-36 uczniów, a nauczyciele w większości nie posiadają odpowiedniego przygotowania do pracy z dziećmi niepełnosprawnymi.

W nauczaniu integracyjnym natomiast, liczba uczniów niepełnosprawnych w klasie waha się pomiędzy 3-5, przy czym klasy są mniej liczne (15 – 20 uczniów) i uczy w nich jednocześnie dwóch nauczycieli, którzy otrzymują pomoc ze strony specjalistów: psychologa, pedagoga specjalnego, terapeuty, rehabilitanta i innych. Szkoła zaś, otrzymuje dodatkowe środki na wyposażenie i przygotowanie placówki na przyjęcie dziecka niepełnosprawnego.

Powstanie takiego podejścia poprzedzone było szeregiem działań mających wzmocnić uczestnictwo niepełnosprawnych w życiu społecznym i zmieniających postawy zdrowych ludzi wobec upośledzonych.

2. Rozwój idei integracji edukacyjnej

Problematyka integracji osób niepełnosprawnych od wielu lat, w publikacjach naukowych i badaniach empirycznych, nabiera coraz większego znaczenia. Źródłem zainteresowania można doszukiwać się w zmianie postaw wobec ludzi niepełnosprawnych oraz w stałym wzroście odsetka tych osób w społeczeństwach. Grupami niepełnosprawnych poddanymi szczególnej opiece i nadzorowi są dzieci i młodzież.

Przez lata utrzymywany był pogląd, że możliwości rozwoju dzieci niepełnosprawnych są ograniczone i dlatego były one kształcone przede wszystkim w szkołach specjalnych. Szczególny rozwój tych szkół na świecie oraz znacznie wolniejszy w Polsce przypada na pierwsze dwadzieścia lat po II wojnie światowej. W Polsce bardzo szybko okazało się, że szkoły, które z założenia miały zapewnić optymalne szanse rozwoju osób niepełnosprawnych, stały się dla wielu z nich „pułapkami niesamodzielności” utrwalającymi system segregacyjny i utrudniającymi późniejsze pełne funkcjonowanie w strukturze społecznej. Absolwenci tych szkół rzadko rozpoczynali normalne życie społeczne. Po zakończeniu edukacji zazwyczaj trafiali do zakładów pracy chronionej, gdzie kontynuowali funkcjonowanie w odizolowanym środowisku, bądź też decydowali się na pobieranie rent i zasiłków.

„ Z kolei zdrowi wyrastali bez kontaktów z niepełnosprawnymi. Nie obcując na co dzień z upośledzonymi kolegami, nie mieli okazji nauczyć się współdziałania, przebywania razem, a co za tym idzie – również agresję. Narastały mury wzajemnego nieporozumienia, a zaniedbania władz, głównie w zakresie infrastruktury dostępnej dla inwalidów powodowały, że wielu z nich nie opuszczało w ogóle swoich mieszkań czy murów zakładów, w których żyli.” [1 s.12]

Nowy stosunek do problematyki edukacji dzieci niepełnosprawnych opartej na integracji w państwach wysokorozwiniętych sięga do lat 60. Jej rozwój przebiegał odmiennie w różnych krajach. Najwcześniej idea integracji zyskała społeczne poparcie w Stanach Zjednoczonych [3 s.418 i następne]. W Polsce wzrost zainteresowania problemem przypada na lata siedemdziesiąte, nie znalazło ono jednak przełożenia na konkretne działania podejmowane w tym zakresie. Placówki kształcenia integracyjnego, w tym także szkoły integracyjne, zaczęły powstawać w Polsce stosunkowo niedawno tzn. na początku lat dziewięćdziesiątych.[za:4 s. 157].

Można więc uznać, że w porównaniu z państwami Europy Zachodniej rozwój idei integracyjnej jest opóźniony o co najmniej dziesięć lat.

3. Społeczne i ekonomiczne implikacje integracji edukacyjnej niepełnosprawnych

Społeczne efekty integracji dzieci niepełnosprawnych analizowane są najczęściej z co najmniej dwóch punktów widzenia:

1. stosunku dziecka niepełnosprawnego do kolegów i klasy szkolnej jako całości
2. stosunku kolegów z klasy do tego dziecka.

Równie ważne wydaje się także przeprowadzanie takich analiz z punktu widzenia rodziców dzieci zdrowych i niepełnosprawnych, nauczycieli oraz instytucji tworzących warunki dla funkcjonowania edukacji integracyjnej, przy czym z pewnością dwa pierwsze powinny mieć charakter nadrzędny.

Liczne badania wskazują, że wśród korzyści jakie wynoszą dzieci z funkcjonowania w klasach integracyjnych, na czoło wysuwają się kwestie związane z postępami w nauce obu grup i kształtowaniem postaw zrozumienia i wzajemnej tolerancji. Oceny postępów w nauce dokonywane przez rodziców i dzieci wyraźnie wskazują, że dzieci uczące się w klasach integracyjnych częściej osiągają oceny ponadprzeciętne. Rodzice dzieci niepełnosprawnych zazwyczaj obserwują także, że ich dzieci są lepiej przygotowane do życia w społeczeństwie ludzi sprawnych, wykazują większą ambicję i są bardziej odporne na stresy. Obserwuje się także zmniejszenie poziomu agresji, chęć podejmowania nowych zadań i szereg innych zachowań uznawanych za normalne w świecie ludzi zdrowych. Jednocześnie dzieci zdrowe są bardziej odpowiedzialne i chętniej dostrzegają ludzi potrzebujących pomocy oraz niosą tym ludziom wsparcie. [5. s. 56 i następane]

Kryzys finansów publicznych, nie ominął także systemu edukacji, co sprawia, że rodzą się zagrożenia dla rozwoju edukacji integracyjnej w większości polskich szkół. Brak środków na modernizację, unowocześnienie szkół, dostosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych, sprawiają, że coraz częściej nauczyciele i rodzice stają przed dylematem, czy przyjąć dziecko niepełnosprawne do szkoły, dezorganizując tym jej normalne funkcjonowanie, czy stworzyć dziecku warunki dla zdobywania wiedzy poza systemem szkolnym. To, z kolei, może w krótkim czasie doprowadzić do ponownego zamknięcia niepełnosprawnych w swoistych gettach i ograniczenia im możliwości samorealizacji życiowej. [za: 6. s.31-32]

W wymiarze edukacyjnym rozwiązania wielu problemów osób niepełnosprawnych często poszukuje się w szeroko pojętej integracji, która jest niejednokrotnie postrzegana jako swoiste panaceum na każdy problem. (...) Idea integracji znalazła również swoje odzwierciedlenie w założeniach reformy systemu edukacji, niestety wydaje się, że w tej kwestii znacznie więcej się mówi aniżeli robi." [7. s.107-108]

Aby system kształcenia niepełnosprawnych spełniał wymogi nowoczesności musi obejmować instytucje nie tylko edukacyjne, ale także podmioty umożliwiające wczesną i wszechstronną diagnozę w zakresie potrzeb zdrowotnych i edukacyjnych tych dzieci. Wreszcie edukacją objęte być musi całe społeczeństwo, gdyż „realizacja idei nowoczesnego systemu kształcenia niepełnosprawnych oznacza długotrwały proces obejmujący zmiany nie tylko organizacyjne, ale w dużej mierze związane ze świadomością społeczną i kształtowaniem postaw wobec niepełnosprawności. Mentalne bariery integracji w różnym stopniu dotyczą różnych typów niepełnosprawności, ale generalnie społeczeństwo ma niewielką wiedzę na temat egzystencji niepełnosprawnych. W tym względzie istotną rolę muszą odgrywać między innymi publiczne media i ludzie kształtujący lokalną i rządową politykę oświatową.” [8. s.4]

Podsumowanie

Powyższe rozważania prowadzą do stwierdzenia, że dzięki integracji edukacyjnej osoby niepełnosprawne mają możliwość stać się społecznie kompetentnymi, zdolnymi do aktywnych działań w otaczającej rzeczywistości i realizowania się w relacji jednostka – społeczeństwo. Jednocześnie jeśli kształcenie takie będzie traktowane jako swoista moda, to integracja może mieć tylko charakter pozorny, a jej efekty będą sprzeczne z zamierzeniami i mogą przynieść dzieciom więcej strat niż korzyści.

Barierami dla upowszechnienia się go dziś w Polsce są przede wszystkim: mentalność nauczycieli i rodziców dzieci zdrowych, nieprzystosowanie architektoniczne budynków, niewystarczające nakłady na edukację.

Jeżeli Polska chce stać się nowoczesnym państwem prawa niezbędne są, prowadzone na szeroką skalę, działania władz publicznych i edukacyjnych na rzecz kształtowania nowego wizerunku szkoły, szkoły przyjaznej wszystkim dzieciom zarówno zdrowym jak i niepełnosprawnym.

Bibliografia

1. Chodkowska M.: *„Formy i możliwości społecznego wsparcia niepełnosprawnych przez integrację w płaszczyźnie mikro- i makrostruktur.”* [w:] Auxilium Sociale 2/97
2. Sieradzki M.: *„Socjologiczne ujęcie edukacji integracyjnej osób z niepełnosprawnościami (odchyleniami od normy w rozwoju somatopsychicznym) w świetle prac polskich pedagogów specjalnych.”* [w:] Auxilium Sociale 2/2000
3. Plecki M.L.: *„Efficacy of an Early Intervention Education Program for Moderately Handicapped Infants.”* [w:] Economics of Education Review Vol 14, 4/95
4. Posłuszna M.: *„Integracja osób niepełnosprawnych w Szkole Podstawowej nr 50 w Poznaniu.”* [w:] Auxilium Sociale 2/97
5. *„Stan rodziny na terenie Częstochowy. Raport z badań.”* Red. Gorczycka E., Wyd. Urząd Miasta Częstochowa, Częstochowa 1998
6. Rogucka A.: *„Postrzeganie społeczne osób niepełnosprawnych – przyczyny niechęci i braku akceptacji.”* [w:] Wychowanie Na Co Dzień 2-3/2002
7. Gajdzica A., Gajdzica Z.: *„Idea integracji a praktyka edukacyjna w kontekście zmian społeczno-gospodarczych ostatniej dekady.”* [w:] Auxilium Sociale 3-4/2000
8. Osiecka J.: *Kształcenie osób niepełnosprawnych w Polsce – stan obecny i perspektywy.* Informacja nr 635, Biuro Studiów i Ekspertyz, Warszawa 1998

INNOWACJE A PRZEWAGA KONKURENCYJNA PRZEDSIĘBIORSTWA

Bogusława Ziółkowska
Politechnika Częstochowska, Polska

Innowacja jest uznawana za wyróżniającą zdolność[4] mogącą zapewnić przedsiębiorstwu przewagę konkurencyjną. Pojęcie innowacji jest wieloznaczne i